

NAS GLAS

**Glasilo Osrednje Zveze javnih
nameščencev in upokojencev
= za Slovenijo v Ljubljani. =**

Cena posamezne šte. 2 K 50 vln.

„NAS GLAS“ izide vsak četrtek.

Celoletna naročnina K 100.—

Polletna naročnina K 50.—

Četrtna naročnina K 25.—

Za inozemstvo je dodati poštino. Oglasi
po ceniku.

Uredništvo: Ljubljana, Rimske ceste št. 20 II. Rokopisov ne vrača, ako se ne priloži znanje. Druge v latinici in cirilici sprejema le podpisane in zadostno frankirane. Rokopise je pošiljati samo uredništvu v Ljubljani.

Upravištvu: Na naročila brez denarja se ne oziramo. Naročnina naj se pošilja po nakaznici oziroma položnici le v Ljubljano, Vodnikov trg št. 5/L. Tja je pošiljati tudi zbirke za naš tiskovni sklad.

— rst —

Nekaj misli in opazovanj k nazivom drž. uradnikov.

Te dni je prispel na svoje novo službeno mesto pokrajinski namestnik gospod Ivan Hribar. Pomemben dogodek je to, ne samo radi izrazite osebnosti gospoda pokrajinskega namestnika, temveč tudi, ker je prvi funkcionar na temelju nove naše ustave. Z njegovim prihodom se je končno vendarle že pričela prevedba izrednih, po prevratu ustvarjenih razmer v državni upravi v toli zaželjene redne razmere. Umevno, da se je s tem dogodkom v obilni meri bavilo vse slovensko novinstvo. S stališča našega članka pa je zanimivo, da je gospoda pokrajinskega namestnika vseskozi napačno nazivalo s kraljevim namestnikom v izpisani ali okrajšani obliki.

Nekdo pa je v tem vendar le že bil čital novo ustavo in je v ljubljanskem dnevniku potem razložil »velikanski razloček«, kakor se izraža, med kraljevskim in pokrajinskim namestnikom: kraljevski namestniki so oni trije, po narodni skupščini izvoljeni močje, ki izvršujejo kraljevsko oblast, če je kralj radi nedolžnosti ali duševne ali telesne bolezni nesposoben, jo izvrševati, in je iz istih razlogov v slednjem primeru tudi prestolonaslednik ne more izvrševati; pokrajinski namestniki so pa šefi sedanjih pokrajinskih uprav, ki so ostale, ko je stonila v veljavo ustava, do svoje likvidacije oz. prevedbe uprave v nove oblasti. Tem svojim, ustavnim določbam ustrezajočim izvajanjem pa je člankar dostavil: »Seveda ni nič napačnega, če se pred naslov pokrajinskega namestnika postavlja kratica „kr.“, saj je bil tudi pod Avstrijo vsak namestnik ali deželni predsednik „c. kr.“

Že sklicevanje na naziv bivših avstrijskih namestnikov in deželnih predsednikov kakor tudi štilizacija tega stavka kaže, da člankar nekako podzavestno čuti šibkost svojih argumentov. Priznati mu bo pač treba, da je vnašanje idej avstrijske miselnosti v naše državne in ustavne razmere nedopustno. Po tej logiki bi se n. pr. tudi zgoraj napominjani kraljevski namestniki smeli in morali nazivati kr. kraljevski namestniki, kar po priprosti logiki vendar le nikakor ne gre.

Preko leta je že, kar se je bil v »Našem Glasu« nekdo oglasil, tožeč, da vlada v rabi naslovov, osobito napominjane kratice med našimi uradi (v Sloveniji) velika zmeda. Podal pa je tudi pravilo, ki naj bi zmedo odpomoglo: ker imamo kraljevino, sledi iz tega, da so vsi državni uradi kr. uradi. To pravilo je enostavno in kratko: zmeda pa ni odpomoglo, ker ni pravo.

Pač pa je zmedo še povečalo, ker je njegov napačni nauk marsikoga pridobil zase, da je pričel to kratico dostavljati ostalemu nazivu svojega urada.

Kaka zmeda vlada baš glede rabe te kratice, je resnično že čudno. Isti urad je včasih brez te kratice, včasih z njo. Tudi posamezni oddelki istega urada se v tem med seboj razlikujejo; da, celo isti oddelki je zdaj brez nje, zdaj z njo, kakršnega prepričanja o potrebi nje rabe ali kakršne navade je pač nisarniška ali prepisovalna moč, ki izgotavlja primerke, ki gredo med svet. Nadrejena oblastva ne uporabljajo kratice, podrejena jo uporabljajo in jo dodajajo tudi naslovom nadrejenega oblastva, morda celo s kakim podagoškim naménom. Pa tudi to se zgodi, da jo nadrejeno oblastvo daje podrejenemu, sebi pa ne; primeri št. 139 »Ur. l.« za leto 1921.

Žalibog nad vsemi upravnimi deli naše države nimamo pregleda; vendar je gotovo, da te zmede ni v Bosni in Hercegovini, kjer uradi tudi prej razum stvarnega naziva niso imeli nadaljnih označb, pač ker se Avstrija ni mogla z Ogrsko sporazumeti, čigava bodi ta dežela, pa se jim tudi skupnega naziva »c. in kr.« niso upali dati. Tudi ni nikake zmede v območju bivše kraljevine Srbije, kjer kratica kr. pri nobenem državnem uradu ni v rabi, kar kaže že kratek pregled uradnih objav in razglasov v službenih novinah. Tako tudi pri ministrstvih: na levi zgoraj imajo na svojih tiskovinah pač tiskano: »kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev, Ministrstvo pravde«, a ni bilo še videti podpisov ali označb: kr. ministrstvo, saobračaja, kr. minister, kr. načelnik v zastopstvu, itd. Tudi sedaj niso teh označb uvedli, ko imamo ustavo, ki je končno veljavna, kar je bilo sicer predvideti, ustanovila monarhično vladavino. In vendar so bili Srbijanci tisti, ki so nas prečane zopet pridobili za monarhijo, potem ko so nam oni, ki so nas zrevolucionirali, morali odvzeti vernost bivšim cesarjem in kraljem, povzročiteljem neizmernega gorja in neštetih krivic, a nas s tem nehote vrgli, vsaj po naši ogromni večini, republikanstvu v naročje. Iz nedostatka dinastične privrženosti Srbi torej ne opuščajajo teh označb.

Kako torej z našimi uradi v Sloveniji? — Po našem mnenju je pravilno tole: glede nazivov in torej tudi kratice, o katerih je govor, ne sledi nič iz teh ali onih okoliščin: tudi njih uvedba in raba ni prepuščena poljubnosti uradov in uradnikov, temveč morajo biti dovoljeni in dani po pristojnih mestih, določenih v ustavi.

Ker nam že po zakonu vztrajnosti pogled vedno uhaja v bivšo Avstrijo, bodi in le na kratko opomneno, da si tudi tam uradi in uradniki naslovov niso sami privzemali, temveč da so jim bili podeljeni.

Naj pokažemo le za najnovejše čase na cesarjevo ročno pismo 17. 10. 1889 o uvedbi »c. in kr.« pri skupni armadi, enako ročno pismo 4. 10. 1895 o nazivanju ministrstva cesarske in kraljeve hiše, § 40 zakona 25. 1. 1914, drž. 15. (služb. pragmatika), po katerem se določajo uradni naslovi v različnih službenih panogah in resorih po cesarjevi naredbi.

Kako pa pri nas? — Jasno je, da tudi v Sloveniji prihajajo v poštev le pozitivne določbe, v tem oziru izdane po pristojnih mestih. Z avstro-ogrske monarhije je državnim uradom, ko so bili z razglasom Narodne vlade za Slovenijo 31. 10. 1918 Ur. l. št. 1, prevedeni oz. konstituirani v urade nove države, naravno in nujno pradel tudi naziv »c. kr.« Poverjeništvu za pravosodje je z naredbo 31. 10. 1918 »Ur. l.« št. 6, za pravosodna oblastva izrečno določilo nazive: deželno sodišče, okrajno sodišče, okrajno sodišče, državno pravdnništvo; ostala poverjenišтва so druge, svoje urade nazivala slično v svojih naredbah in odredbah stvarno po prejšnjih nazivih, ne da bi jim pridevala kratica kr. kake premembe v tem oziru doslej niso bile odredene. Kar je bilo ustanovljenih novih uradov, je dobil vsak svoj naziv po stvari, kateri služi, a vedno brez kratice. Ustava z dne 28. 7. t. l. pa določa v čl. 14—106, da se državna oblastva ustanavljajo po predpisih zakonov, da se z zakonom predpiše, kako se imenujejo uradniki, in da se določajo poklici državnih služb, pravice in dolžnosti državnih uradnikov vseh strok z zakonom o uradnikih. Tu vmes bode tudi rešeno vprašanje o nazivih uradov in uradnikov.

Kakor je sicer poželjno, da se nazivi državnih uradov čimprej uredijo že radi neugodnega vtiska vsake zmede na sodržavljane, osobito pa na inozemce, nam je strplivo počakati, dokler se to ne zgodi. Potlej pa po našem mnenju ni nepravilno, da se držimo nazivov, danih nam po naših dosedanjih, svoj čas v to nedvomno pristojnih vrhovnih oblastvih, in nam je v popolno pomirjenje vesti zgoraj poudarjena miselnost srbijanskih naših bratov, ki se pokazuje tudi v nazivih vojaških in carinskih uradov in oddelkov centralnih uradov, zasnovanih na upravnem ozemlju Slovenije.

B. (Maribor):

Oderuštvo in komunizem.

Bombe pokajo in samokresi. Zavratne svinčenke iščejo živih žrtev. Ministri padajo. Kakor kuga se širi rdeči teror med množicami, vzplamti navzlic obznanam, policiji, žandarmeriji in vojaštvu zdaj tu, vzplapola zdaj tam in vzburja venomer

državo. Nedolžne žrtve stočejo po bolnišnicah, nedolžne žrtve jočejo ob odprtih grobovih, nedolžne žrtve nerazsodnih desperadov in brezvestnih hujšakačev. Ječe jedva obsegajo hudodelce, sodnijski akti naraščajo, dnevno časopisje polni kolone s tozadevno snovjo.

Med tem gre življenje v Jugoslaviji svojo staro pot. Strankarstvo si daje duška v osebnih napadih po političnem časopisju, kjer ne gre za načela in ideje, temveč za slabosti in pogreške posameznikov, ki jih napadajo po pravili: »namen posvečuje sredstva« z obrekovanjem, natolcevanjem, podtikanjem, častikrajo itd. saj vedo, da pri nerazsodnih »semper aliquid haeret«. Na drugi strani prezirajo ali pobijajo z sofizmi vsako še tako koristno in pametno misel, ki prihaja iz nasprotnih vrst.

Korupcija, oderuštvo in draginja se razvijata od dne do dne bolj pod pokroviteljstvom vladajočih krogov, ki jih pospešujejo z »dobrimi« vzgledi. Kapitalizem pod krinko narodnosti praznuje orgije. Naši krščeniki in nekrščeniki »Jugoslovani« obhajajo danes »zlati dobi«. Le pogledimo, kake dividende izplačujejo naše banke in zadrage svojim zadružnikom! Tovarna za sladkor v Osijeku n. pr. z ustanovno glavnico 10 milijonov kron izkazuje za l. 1920/21 4.017.200 K t. i. nad 40% dobička; temu primerna je dividenda, ki znaša na akcijo v znesku 500 K v gotovini 125 K ter eno podarjeno akcijo v isti vrednosti. Ako pomislimo, da smo kupovali kg sladkorja, ki je stal tovarno kvečjemu 16 K, po 50 do 70 K, se pač ne bomo čudili. S takimi primerami bi mogli napolniti nekoliko števil »N. Gl.«.

Kakor poroča »Jutrô« št. 171. so sprožili beograjski hišni posestniki v Zagrebu misel: »udruženja za zaščito lastnine«, ki bi se naj v njem združili vsi prizadeti stanovi, da branijo svojo lastnino. Iz članka »Kam plovemo?« v »N. Gl.« št. 28 in 29 je razvidno, kam pes taco moli. Stanovanje je — saj pri nas — edino blago, ki ga zmagujejo nepremožni sloji; torej še to nam hočejo preustroiti!

Državniki in kapitalistično časopisje na iščejo vzrokov našega komunističnega terorizma — zunaj me. Pri nobenem hudodelcu niso našli tujega denarja — vsaj de sedaj nismo ničesar čitali o tem — vsi so naši državljani ali vsaj ljudje, ki bivajo že dalje časa med nami, in vendar vodijo niti zarote zdaj v Budimpešto, zdaj v Sofijo, na konec celo v — Moskvo. Nesmisel! Niti hudodelstev vodijo v — oderuško, podkupno buržoazijsko družbo! Dokler ne uvidijo vodilni krogi te resnice, dokler ne napravijo reda s strogimi zakoni proti oderuštvu in podkupovanju uradništva, dokler ne zavarujejo množice proti brezvestnemu izkoriščevanju obrezanih in neobrezanih »Jugoslovanov«, tako dolgo bodo brez uspeha grožnje in kazni, obznane in sodnija. Naš boljševizem se razsuje v prah, ko nastanejo pri nas razmere, ki bodo tudi malemu človeku omogočile življenje. Današnje okolščine pa rodijo, kakor hidra, od dne do dne več glav, več desperadov, ki nimajo ničesar drugega izgubiti kakor golo življenje ali od gladi ali pa na zločinski način.

Boj državi nevarnemu komunizmu na nož! A ne samo z obznanami in sodnijo, policijo in ječami, temveč zadeti je treba zlo pri korenini. Kaj nam pomaga vzgled Karla Velikega, ki je dal krstiti tisoče poganskih Saksoncev s silo in z uspehom, da so se mu na mah uprli, pomorili duhovnike in malikovali boli, ko prei kakor hitro je zapustil z vojsko deželo? Kaj pomaga razveljavljati komunistične manda-

te, razpuščati organizacije itd., ko bodo komunisti izpremenili le tvrdko ter pod drugim imenom zasledovali iste cilje? **Odvzemite jim oporo v nezadovoljnih množicah z dobrimi socialnimi zakoni, preskrbite masi cenega kruha in možnost zaslужka delu primerne!** S tem se bo razblinil komunizem, kakor skopni megla, kadar zasije solnce in potegne veter; s samim pritiskom pa spravljamo v nevarnost državo in — za državo gre!

Upajmo, da bo vsaj odmev zločinskega strela iz Delnic streznil vladajoče kroge in naše zastopnike v parlamentu, da po dosežanju tiru ne ide više. V to — pomoz! Bog!

VEKOSLAV JČ.

Razdolžitev.

Narodno smo osvobojeni. Nič več nas ne preganjajo, zapostavljajo in zaničujejo ošabni Nemci. Naš jezik ima veljavo povsod, po vseh uradih. Nič več nas ne zasledujejo nemški ali nemškutarski ovaduh, detektivi, policaji in orožniki. Svobodni smo! Lepo bi se živelo v Jugoslaviji.

Toda padli smo v žrelo oderuhov in vojnih malharjev. Vrag jih vzemi! Ali je res, da moramo v Jugoslaviji, ki je agrarna država, jesti najdražji kruh in to po preteku treh let, kar je minula vojna? Cene ržene moke na niti ne dobiš. Pred žetvijo stojimo, cene moki pa gredo kviku! In zakaj? Zato, ker nas imajo banški čifuti v rokah. Prokieta valuta že ne igra tukaj take vloge, ampak igra jo oderuštvo. Ali je treba od moke, ki jo dobivamo, plačati v Rumi ali Zagrebu tudi carino, ker je že vsak najpotrebnejši predmet zacarinjen. Jaz bi to čifutsko izrabljanje povečini pripisal neavtoriteti vlade, ki nima dovolj energije, priti temu oderuštvu v okom.

Leta 1917 in 1918 je bivša avstrijska vlada z vso srditostjo preganjala vinske producente, kupce in gostilničarje za vsak vinar, ki je bil neupravičeno previsoko računjen. Sodnije so imele polne roke celia, in vino je ostalo še pri primernih cenah, ker so se ljudje le bali denarnih kazni. Isto bi naj uvedla nova naša vlada!

Ali je treba, da si kupičijo producenti brezmejno bogastvo, ubogo ljudstvo, med katero se prištevajo državno uslužbenstvo, pa mora to beganje za bogastvom mirne krvi gledati in si misliti, če imaš eno obleko zaprznik, eno pa za delavnik, pa šta trebaš više!

Leta 1898, se je od bivše avstrijske vlade uvedla akcija, ki je razdolžila državne uslužbence. Bolj kot kedaj prej bi bila sedaj taka akcija na mestu, da se pomore uslužbencem do zelene veje, katere sedaj ne morejo doseči. Vsak mesec plačevati dolgove in zopet dolgove, za druge potrebščine pa ostane presneto malo, kaj še da bi si privoščili kake potrebne toplice! Vsako obleko in vsak par čevljev moraš vzeti na »puf«, tako da nismo nikoli na čistem, med tem, ko naše pičavke že ne vedo več, kake dobrote bi si še privoščili. Sramota je gledati, kako se vozarijo v avtih, velikih kot male ladje, verižniki in raznih bančnih ravnateljev metrese, kako baharijo razni bogati idiotje s svojimi še večjimi idiotkami! Pa se nekateri še čudijo obupancem, ki mečejo bombe in strelajo! —

Temu mora biti enkrat drugače. Uradnik, ki je pred vojno imel 240—280 kron mesečne plače, si niti več na cesto ne upa! V enakem razmerju so vsi drugi nastavljenici.

Apeliramo na našo vlado, naše poslance, ki so naših misli in poznajo naše težnje in našo stanovsko organizacijo, da zastavijo vse svoje sile, naj stori vlada korake in nas razbremeni, sicer nam pri teh plačah ni mogoče izkobati se iz dolgov. Če je to šlo v Avstriji, zakaj bi ne šlo v Jugoslaviji? Dobičkarji naj plačujejo primeroma višji davek, ali se naj uvede 50% premoženjska oddaja, pa bo vlada imela denarja dovolj.

Povišanje najemnine in javni nameščenci.

(Konec.)

Hišni lastniki računajo — najbrž po nekem napačno jim danem zasebnem navodilu — vsi popolnoma neupravičeno od sedanje trikrat ali celo štirikrat povišane najemnine. Razlika na teh pristojbinah znaša v vseh slučajih več sto kron na leto, to pa zlasti tudi zaradi tega, ker je odstotek gostaščine pri višjih najemninah mnogo višji. Hišni lastnik bo plačal letos in leta 1922, na gostaščini, vodarini in kanalizacijski pristojbini kakih 200 K, najemniku pa računa kar kakih 900 kron.

Sedanje povišane najemnine pridejo za odmero davka in za odmero teh treh pristojbin v poštev šele leta 1923. Ker se je gostaščina percentualno v Ljubljani v l. 1920 samo zaradi tega toliko zvišala, ker je bila hišna najemnina do takrat še vedno neizpremenjena, bo moral občinski odbor pri določitvi gostaščine in vodarine za l. 1923, vzeti nižje odstotke, ker je sedaj najemnina dovolj visoka. Če bi ostali pa ti odstotki proti vsemu pričakovanju še nadalje isti, bomo plačevali te pristojbine pa že leta 1923, v višjem znesku, ne pa letos in l. 1922. Kakor se ne more zahtevati od najemnikov, da bi povračali hišnim lastnikom že letos one stroške za razsvetljavo stopnic (člen 11. uredbe), ki jih bodo imeli leta 1923, tako nimajo oni tudi nikake pravice zahtevati že letos povrnitev teh pristojbin z onim zneskom, ki ga bodo plačevali šele v l. 1923.

V svrhu lažjega razumevanja navedem en primer.

Dne 1. julija 1914 je znašala na pr. celoletna najemnina 1110 K. Odbilo se je za razsvetljavo stopnic 20 K, za 4% gostaščino 40 K, za 5% vodarino 50 K, čista najemnina 1000 K. To najemnino je vzeti sedaj trikrat, torej z zneskom 3000 K. K tej najemnini je prišteti: 9% gostaščine, 15% vodarine, 2% kanalizacijske pristojbine, skupaj 26% od odmerjene podlage za leti 1921, in 1922, na pr. od zneska 1100 K 286 K — Plačati je torej za l. 1921, in 1922 celoletno od 1. avgusta 1921 dalje 3286 K.

Odmerna podlaga za leti 1921, in 1922, se je dobila na ta način, da smo od kosmate najemnine, ki se je plačala v času od 1. novembra 1919 do 31. oktobra 1920 na pr. z zneskom 1260 K, odbili takratno gostaščino, vodarino in kanalizacijsko pristojbino (skupaj na primer 130 kron) na razsvetljavo stopnic (na primer (30 kron).

Poleg te tako dobljene najemnine 3286 K imajo povrniti najemniki hišnemu lastniku še sedanje resnične stroške za razsvetljavo (in snajenje) stopnic, za daničkarja in za morebitno izpraznjenje greznice. Vse te stroške je porazdeliti na vse stranke v hiši in tudi na hišnega lastnika, ako v njej stanuje.

Ako je računil hišni lastnik kakemu javnemu nameščencu, ki živi pretežno

ob stalni plaći ali pokojnici čisto najemnino z dne 1. julija 1914 štiri ali večkrat ali pa zahteval doklade (gostaščino, vodarino in kanalizacijsko pristojbino) v neprimerno višjem znesku, naj poizve najemnik potrebne podatke pri davčni administraciji v Ljubljani (na deželi pri davčnih okrajnih oblastvih) s tem, da v pogleda v hišne napovedi ter naj opozori potem hišnega lastnika, da je bil njegov zahtev neupravičen, ker sme zvišati najemnino vsled uradnih podatkov, ki mu jih naj navede, samo na manjši znesek.

Če bi hišni lastnik vztrajal pri svojem očividno krivičnem zahtevku, naj mu najemnik sicer plača, obenem pa naj naredi v smislu člena 30. uredbe in člena 11. in 19. (št. 6) pravilnika kazensko ovadbo zoper hišnega lastnika ter jo nato pošlje v Ljubljani (z okolico vred) in v Mariboru (tudi z okolico vred) državnemu stanovanjskemu uradu, na deželi okrajnemu glavarstvu.

Kazenske določbe člena 30. uredbe so namreč zato sprejete v uredbo, da se bodo izvrševale in ne samo zato, da bodo ležale pozabljene. Prekrške določil uredbe je kaznovati z denarno kaznijo do 50.000 K (eventualno z zaporom do 6 mesecev). Ako hišni lastnik kljub ugovoru in kljub uradno dobljenim podatkom vztraja pri svojem krivičnem zahtevku, je tako postopanje — milo rečeno — prekršek določil te uredbe ter nasprotuje tudi določili člena 35. naše ustave.

V ovadbi se naj izrecno navede, da se zahteva od hišnega lastnika tudi povračilo škode, to je povračilo preveč plačanega zneska. Vloga je po 44. lit. i avstr. pristob, zakona **kolka prosta** in je tudi rešenje (odločba) kolka prosta.

Člen 7. pravilnika, po katerem določa najemnino v onih slučajih, kjer bi se hišni lastnik in prevzemnik ne mogla poročiti za višino najemnine, velja lahko v onih slučajih, kjer bi zahteval najemnik manjšo nego maksimalno najemnino (na br. samo dvakratni povišek), ne pa tam, kjer zahteva gospodar očividno krivično večjo nego maksimalno (trikratno) najemnino iz l. 1914. Tu se ni nič pogajati za najemnino, ta je že v uredbi natančno določena. Ravno tako je na vsak način prekršek uredbe, ako zahteva gospodar povrnitev trikrat večjih stroškov za gostaščino, vodarino, kanalizacijsko pristojbino itd., kakor jih ima v resnici.

Ako bi se skliceval v kakem poedinem slučaju kak hišni lastnik na določbe člena 6. uredbe, naj mu pokaže najemnik plačilni nalog o dohodnini, ker je v smislu člena 1. pravilnika oni dohodek merodajen, ki je bil podstava za dohodnino; v to podstavo se pa draginjske doklade javnih nameštencev po zakonu ne smejo všteti.

Predlogi

dr. G. GOJKOVIĆA o izpremambi zakona o državnim činovnicima, podčinovnicima i služiteljima gradjanskog reda.

Zagrebski „Naš Glas“ poroča, da je Savez i. n. naprosil dr. G. V. Gojkovića, banskega svetnika, naj prouči Predlog zakona o novi službeni pragmatiki držav. uslužbenecv ter stavi svoje izpreminjivaie predloge. Dr. Gojković je poverjeno nalogu izvršil. „N. Glas“ v Zagrebu poroča:

Dr. Gojković osniva svoje mišljenje, da bi državni službenici morali biti zadovoljni, ako bi se taj predlog zaista ozakonilo na ovim razlozima

a) jer je tim predlogom do krajnje mogućnosti finansijske snage Kraljevine osigurana pristojna egzistencija aktivnim i umirovljenim državnim službenicima, njihovim udovicama i njihovoj siročadi,

b) jer su periodičnim trogodišnjim povišicama onemogućene pretericije i protekcije, pa će svaki čestit činovnik moći i morati posle 35 godina službe doći u najvišu moguću platu svoje činovničke kategorije,

c) jer je (mudrom i naprednom) ustanovom Stručnog Saveta zajamčeno sudelovanje samih činovnika pri postavljanju službenika u državnu službu (čl. 5.) i pri omogućavanju stručnog izobražavanja činovnika (čl. 78.), a po svemu se vidi i pri postavljanju starešina. To će biti slično, kao što će sudovi sami sebi birati starešine i odlučivati o postavljanju sudaca,

d) jer će rad i vrsnoću činovnika u službi ocenjivati ne samo njegov starešina, koji zna biti i pristran, nego naročita ocenjivačka komisija,

e) jer se činovnički rang ne će prosudjivati po službenom položaju, nego po vremenu provedenom u jednoj i istoj periodskoj povišici, pa će po tome postojati samo jedan status — na veliku žalost prezidialista i vladinih generalštablera,

f) jer su činovnicima sa starešinskim položajem osigurani — sasvim opravdano — osobiti dodaci,

g) jer su činovništvu osigurana godišnje potrebna odsustva odmora radi,

h) jer su prilično dobro i jasno označene činovničke dužnosti i prava.

Ja se samo jednoga bojim, a to je: **preopširnosti** toga predloga. Naročito pada u oči, da od 188 članova otpada na same disciplinske propise 55 (čl. 97—151) dakle skoro jedna trećina, dok se to sve moglo sabiti u nekoliko članova. Opis cele procedure disciplinskog postupka mogao je otpasti i izreći se jednim jedinim članom, koji bi glasio po prilici ovako: „Disciplinski postupak se vodi po načelima krivičnog postupka.“ Time bi bilo sve rečeno, a Narodna Skupština bi pre radje pristupila pretresu i prihvatu kraćeg zakonskog predloga, a i Ministarski Savet bi takav predlog pre usvojio, jer ne bi morao mnogo — studirati!

Poedinim članovima izradjenog zakonskog predloga imam ove ispravke i dopune:

Čl. 1. U njemu treba brisati reči: »onaj gradjanin, koji« i zameniti ih sa »kegod«, jer se po trećem stavu člana 2. mogu i stranci dakle negradjani primiti u našu državnu službu,

Čl. 2. Treba sasvim izostaviti prvi i drugi stav, jer skoro od reči do reči ponavljaju član 19. Ustanova od 28. junija 1921. Osim toga se drugi stav protivi drugom stavu člana 19. Ustava, po kome se prirodieni državljani strane narodnosti mogu primiti u državnu službu po naročitom odobrenju Državnog Saveta i na obrazloženi zahtev nadležnoga Ministra i pre no što se navršil deset godina od njihova nastanjenja u Kraljevini,

Čl. 5. Navršena 18. godina neka se zameni 21., jer ko nije sposoban po zakonu sam sebe pred sudovima i vlastima zastupati niti obvezati, nego to za njega mora činiti roditelj ili tutor (staratelj), taj ne može biti podoban ni za otpravljanje javnih državnih posala. Tu izmenu treba učiniti već i zato, da se ukloni antinomija u samome tome članu, koji malo niže određuje, da državnim službenikom ne može biti lice »koje je pod tutorstvom«. Uza to i čl. 154. računa u penziju samo vreme provedeno u državnoj službi tek od navršene 21. godine,

Čl. 11. Ako se prihvati predložena izmena člana 5., onda se mora u poslednjoj rečenici drugog stava ovoga člana brisati: »U slučaju maloletstva odobrenje od roditelja ili staratelja.«

Čl. 12. Neka se u drugom stavu briše: »organi odredjeni ustrojtstvom Centralne Uprave« i zameniti ovim rečima: »nadležni Ministri po odredbama zakona.« jer to tako određuje četvrti stav člana 90. Ustava.

Čl. 14. Neka mu se kao drugi stav doda član 18., koji treba brisati kao zaseban član sa sadašnjeg mesta, jer tamo on apsolutno nije ni u kakvoj organskoj vezi s odredbama čl. 15—17. i čl. 19., izmedju kojih strči kao klin iz vreće.

Čl. 18. Treba ga brisati s razloga kod čl. 14.

Čl. 30. Iza reči: »Službenik je« treba dodati: »od dana stupanja na dužnost«.

Čl. 31. Neka se briše kao suvišan s obzirom na novu tekstraciju člana 30. Jedino treba drugu rečenicu ovoga člana: »Od napredovanja teku mu nove prinađležnosti od prvog dana sledećeg meseca« dodati članu 47. kao zaseban treći stav, jer ta rečenica tamo spada organski.

Čl. 32. Bezuvjetno valja brisati drugu rečenicu (»Isto je tako«) jer je dosta, da je aktivan činovnik u jarnju. Kakav život je on provoditi u penziji, ne tiče se nikoga.

Čl. 46. Sadašnji tekst mora se brisati u celosti, jer je — na štetu državnih službenika — protivan naprednom propisu trećeg stava člana 18. Ustava. Treba ga nadomestiti ovim tekstom: »Za štete, zlonamerno učinjene nepravilnim vršenjem službe, odgovara službenik po propisima člana 18. Ustava.« »Za protuzakonite čine ili propuste, koje službenik učini po naredbi starešine, odgovara naredbodavac krivično i materijalno.«

Čl. 47. Treba ga nadopuniti, kako je označeno pod 31. čl.

Čl. 82. Neka se bezuvjetno doda još drugi stav, koji bi glasio:

»Činovnik, koji je promenio vrstu državne službe, može u novoj državnoj službi doći do starešinskog položaja tek, pošto je u njoj navršio deset godina službe.

Tom će se ustanovom sprečiti uskakivanje kojekakvih karierista iz sudbene i finansijske struke u — upravnu, — koje je do sada gorko ponižavalo i oštećivalo upravno činovništvo.

Čl. 95. Kao treći stav treba umetnuti:

»Nadležnost Stručnog Saveta obuhvata:

a) prosudjivanje, postoje li pri želji nekog lica, da bude primljeno u državnu službu, svi propisani zahtevi dotično predviđene zapreke, da to lice može ili ne može postati državnim službenikom (čl. 3—10);

b) davanje mišljenja u slučajima unpredjenja premeštanja, stavljanja na raspoloženje uvažavanja ostavke, penzionisanja, otpuštanja te povratka službenika natrag u državnu službu;

c) stavljanja trojnog predloga na obvezatni poziv nadležnog Ministra za dopunjenje mesta sa starešinskim položajem;

d) davanja mišljenja za odsustva zbog usavršavanja u struci ili izučavanja koje nove struke (čl. 78).

Ako se ova stavka ne uvrsti, onda je Stručni Savet — mrtvorodjenče.

Čl. 142. Neka se ispusti završetak drugog stava: »Ako tužilac na to pristane«. Ne učini li se to, onda i tužilac ima neposrednog utecaja na izricanje presude, a to ne sme biti.

Čl. 151. Poslednju rečenico drugog stava: »Pravna sredstva mogu se dostaviti telefonski« treba izostaviti, jer je to odviše — »po domaći«, a osim toga mogla bi se ta ustanova baš na štetu činovnika zlorabiti na pr. da netko treći apelira i onda kada presudjenik to nikako ne bi učinio u svome interesu. Drugo ne treba ni da spominjem.

Čl. 156. Izmedju »Započeto« i »polo« treba bezuvjetno umetnuti »drugo«, jer je inače druga rečenica prvog stava logično protivna odredbama prve rečenice prvog stava.

Čl. 161. Pozivaniem na treći stava 5. je pogrešno i nema smisla.

Završavajući svoje mišljenje, moram naglasiti, da sam polazio sa stanovišta, kako treba da se izjavim o već izradjenom predlogu, a ne da ja izradjujem nov predlog.

O svakoj stvari mogu postojati različna mišljenja, i svako od njih može da je ispravno — naravno po shvatanju prosudjivača.

Ja držim, da bi izradjena pragmatika, ako se prihvate promene, koje sam v še predložio, bila relativno dobra. Savršenu pragmatiku ne bih ni ja mogao izraditi.

Vestnik.

Naš kralj Peter I. Osvoboditelj umrl!

V torek zvečer se je raznesla po ljubljani tužna vest, da je naš, že daljšo dobo bolehačoji kralj heroj ob pol 6. na Topčideru umrl. Dolgo, največjih borb, trpljenja, zmag in triumfov bogato življenje se je zaključilo. Kot vladarski sin izgnanec je izpil čašo bridkosti in ponižanja do dna, kot kralj je prestal najstrašnejše čase trpljenja in tuge. A niti en hip ni užil sramote. Kot izgnanca ga je narod sam poklical na prestol in ga je kronal s krono vilito iz topa deda Karađorđia. Kot kralj je osvobodil vse Srbije ter je obnovil veliko Dušanovo srbsko carstvo. Kot kralj pa je doživel žalost, da ga je napadel bolgarski nemški tovariš. In pobil je izdajalca! Doživeti pa je še moral, da ga je zgrabila združena armada avstro-ogrsko, velikonemška in bolgarska obenem. Trije velikani so naskočili enega samega! Bili so obupni časi. A končno se je zgodil ponovno čudež, da je David pobil Goljata. In kralj Peter je dosegel svoj življenski ideal: zedinjenje vseh Jugoslovenov. In še je doživel, da je dobila Jugoslavija svojo prvo ustavo. Nato je umrl. Umrl je lahko srečen, ker dosegel je vse, po čemer je hrepenel. Kralj Peter I. naš Osvoboditelj, je bil vedno prvi uradnik državin. Ustava in zakoni so mu bili nad vse sveti. Bil je vzor vsem jav. nameščencem v izpolnje-

vaniu dolžnosti. Narod in država sta mu bila vse: njima se je žrtvoval vedno skromen in tih do zadnjega trenutka. Večna mu slava!

Podjetni poštni vslužbeni v Beogradu. »Pošt. glasnik« poroča: Tovariši v Beogradu so dosti bolj požrtvovalni kakor mi. V društveno blagajno prispevajo mesečno po 100 kron; poleg tega je žrtvoval vsak član še po eno dnevniico. Denarni učinek ni izostal. »Savez« ima nad širi milijone kron imetja ter je po zadržu predsednika najbogatejša korporacija v Beogradu. Imetje je naloženo večinoma v posestvu ki so ga kupili od Petra Novakovića za 600.000 dinarjev. Danes ga ne marajo prodati niti za milijon dinarjev. Na tem posestvu stoji več hiše, kjer stanuje 41 družin. Vse te kolibe bodo podrti in zgradili na dobljenem prostoru poštanski dom. Že za kongres so izvršili malo izravnavo tal in adaptacijo neke zaradbe, da se je lahko vršilo posvetovanje prvič na lastnih tleh. Do sedaj nismo prispevali »prečani« v blagajno »Saveza« niti vinarija; zato nam mora biti razumljivo, da nam ne dovoli »Savez« odločilne besede.

Družinski prispevkov za otroke, ki so 16 let stari, a se učijo trgovine in obrti ali sličnega, ne dobivamo. Zakaj tako? Noben trgovec ali obrtnik ne vzame v uk učenca proti preskrbi s hrano, obleko in drugim. To je sad draginje. Roditelji takih učencev morajo skrbeti za obleko, perilo in drugo sami. Sreča tvoja, če spraviš učenca pod streho za hrano. Ali bi ne bilo na mestu, da bi dobivali roditelji takih učencev, ki raztrgajo na leto dve obleki in tri pare čevljev, tudi rodbinske prispevke? — Če pa imaš sina v podčastniški šoli, mu moraš kupiti sabljo za 300 K. Ali nima vojaški erar sabelj? Nazadnje mu bo še treba kupiti kanon in konja, ustrelili ga bodo že drugi, če ne kdo drugi, pa Italijan. Včasih je bilo sabelj polne magazine, kje pa so sedaj?

Za tiskovni sklad »Našega Glas« so darovali: 1. G. Vončina Milan v Gornji Radgoni, dobljeno stavo 100 K. 2. Oddelek finančne kontrole, Dravograd 30 K. 3. g. Jenko Fran, davčni upravitelj, Ljubljana 25 K. 4. Davčni urad v Kostanjevici, gg. Baudaž Rudolf in Marinč Peter v Osilnici po 20 K. 5. Gg. Lenard Fr., Zupan Lenart in Troha Ferdo v Osilnici po 15 K. 6. Gg. Drevenšek Josip v Šoštanj in Podnar Marija v Osilnici po 10 K. 7. G. Versel Alojzij v Ptuj 7 K. 8. Gg. dr. Travner, dr. Košan, A. Hudnik, dr. Zupin, Fr. Vuk, Gv. Rožič, Jos. Turk, Fr. Rubin, J. Kogej, J. Rudolf, B. Mikuletič, J. Silc, A. Vidovič, M. Žumer in J. Bambič, vsi pri okrajnem sodišču v Ptuj po 5 K. 9. Gg. A. Šentjanc in K. Portekel istotam po 3 K. — Vsem srčna hvala!

Uprava.

Samopomoč

gospodarska zadruga javnih nameščencev in upokojencev v Ljubljani, r. z. z omeje. zavezo, se je razdružila in je prešla

== v likvidacijo. ==

Upniki se pozivljajo, naj se zglasijo pri zadugi.

Načelstvo.

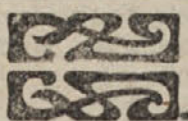
Drogerija „ADRIJA“

Fotomanufaktura

22-3 **Parfumerija**

B. Čvančara

Ljubljana, Selenburgova ul. 5.

Priloga se tvrdka 4-6
Jos. Petelinc
trgovina z galanterijskim in modnim blagom, zaloga šivalnih strojev in njih posameznih delov.
Ljubljana, Sv. Petra n. 7.

VZAJEMNA POSOJILNICA

REG. ZADRUGA Z O. J. V LJUBLJANI

dovojuje javnim uslužbencem posojila na osebni kredit proti poroštvu, zaznambi na službene prejeme in zastavi življenskih polic na daljšo dobo in proti malim mese nim odplačilom :: **7% obresti.**

HRANILNE VLOGE SE OBRESTUJEJO PO 4%.

Prošnje se rešujejo zelo hitro. Zahtevajte prospekt!

VELIKA

Na debelo! Na drobno!

BOGATA

ZALOGA

Solidne cene!

IZBIRA

manufakturnega ter inozemskega modnega blaga.

LASTNI MODNI ATELJE.

Oblek lastnega izdelka po naj-novejšem kroju.

Prva kranjska razposiljalna

85-

SCHWAB & BIZJAK

LJUBLJANA, Dvorni trg, pod Narodno kavarano.

Najstarejša spedijska tvrdka v Sloveniji

R. RANZINGER

Ljubljana spedijska pisarna Ljubljana

Podjetje za prevažanje blaga juž. železnice. Brzovozni in tovarni nabiralni promet iz in v Avstrijo. Zaccarinjenje. Podjetje za prevažanje pohištva. Skladišče s poseb. zaprtimi kabinami za pohištvo.

Brzjavlj: Ranzinger. 24-2 Interurban telefon 60.